

Smart anpassning - vad, varför och hur?

Petri Kahila, forskningsdirektör
Östra Finlands universitet

14.9.2022 Kommunmarknaden

Vad?

Bakgrund till forskningen (ÄLY-projekt)

- Över två tredjedelar av kommunerna i Fastlandsfinland tappas befolkning
- Demografiska förändringen påverkar den differentierade utvecklingen i kommunerna
- Det finns komplexa finansiella, ekonomiska och välfärdsrelaterade faktorer bakom denna befolkningsminskning
- Demografiska minskningen är en individuell och varierande process i de finländska kommunerna

Begreppet smart anpassning

- Ursprung i forskning av städer med krympande befolkning
- I Finland talas om *anpassning*, som låter mer positivt än krympning eller tillbakagång
- Befolkningsminskning kan inte skiljas från de bredare socioekonomiska processer som driver den
- Även om processer är liknande, konsekvenserna varierar mellan kommuner
- Smart anpassning är inte nödvändigtvis ett nytt sätt att tänka i kommunerna

Smart anpassning är...

...en planmässig långsiktig platsbaserad anpassning och förnyelse på ett socialt, regionalt och ekonomiskt hållbart sätt när befolkningen och ekonomin förändras.

(Kahila et al. 2022: Mitä on älykäs sopeutuminen Suomessa)

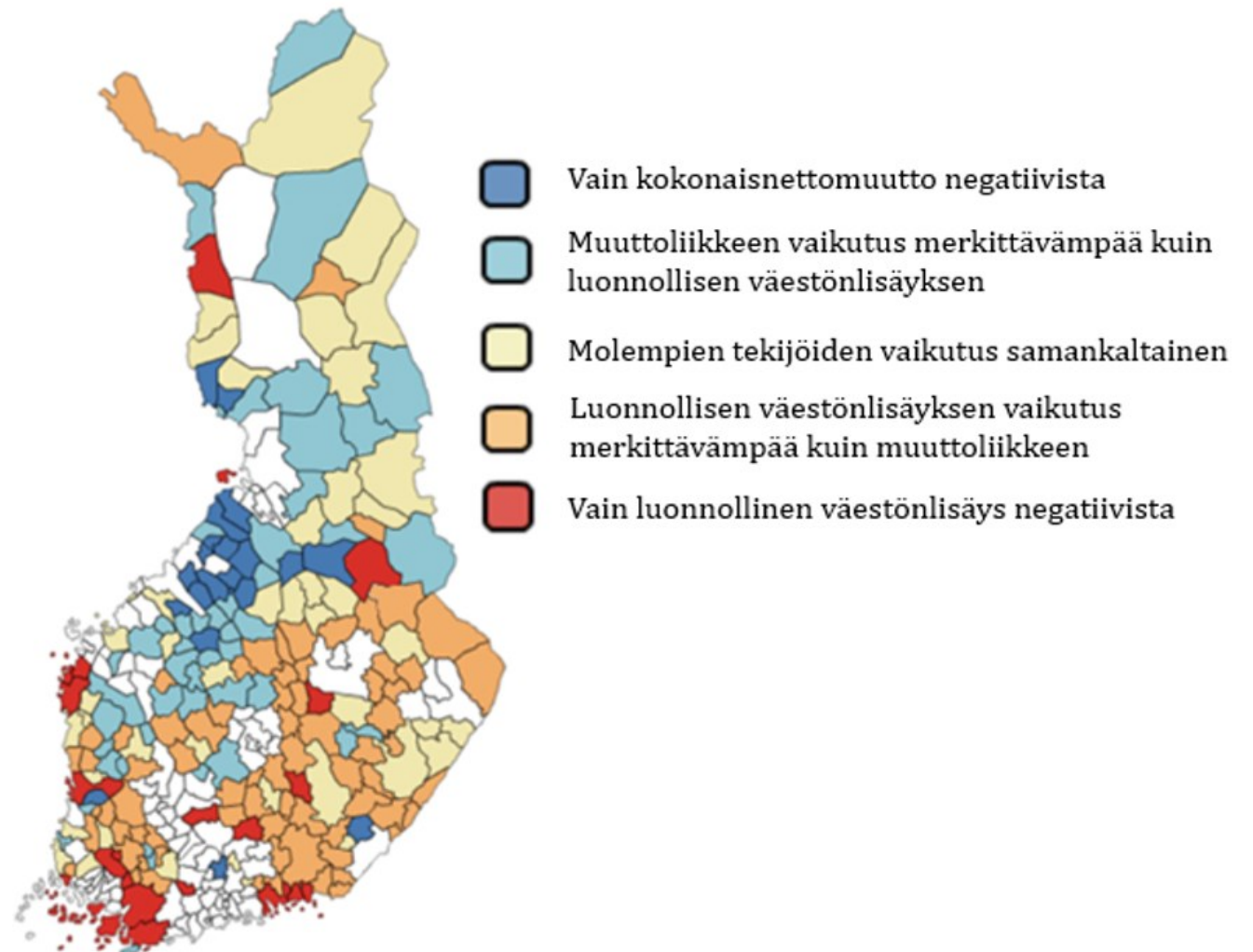
- Kommunerna har både tillväxtmål och nedskärningsbehov av verksamheter
- Kommunerna vill reformera tjänsterna, inte minska dem
- Livskraft och välmående kompletterar varandra

Varför?

Diverse finska kommuner

- Demografisk minskning är en individuell, komplicerad och varierad process i kommunerna
- Vi kan dock hävda att krympande kommuner behandlas utifrån en enda nationell politisk strategi
- Viktigt att förstå kommunernas särdrag och möjligheterna till lokala lösningar för tillhandahållande av kommunala tjänster

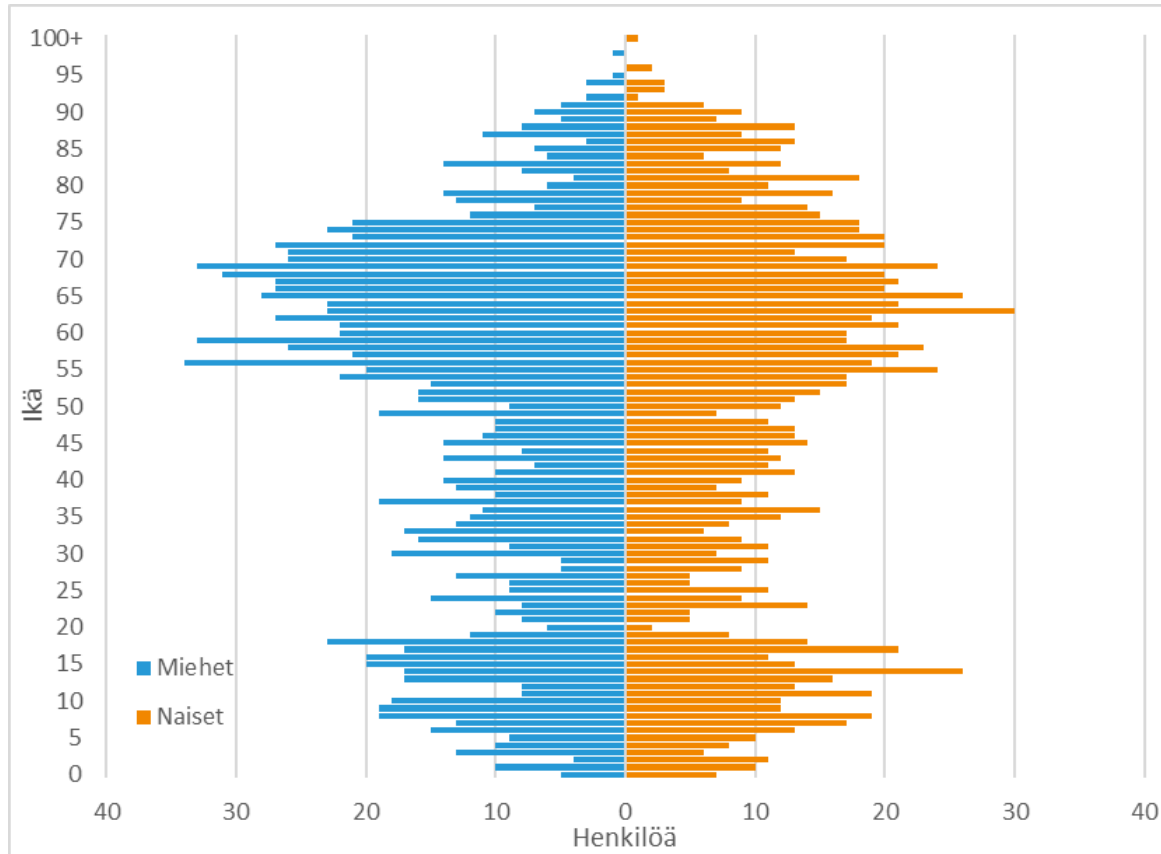
Kaikki väestöltään vähentyneet kunnat

(Kurvinen et al. 2022: Pienten kuntien strategiat ja luovat ratkaisut)

Hur dan demografisk förändring?

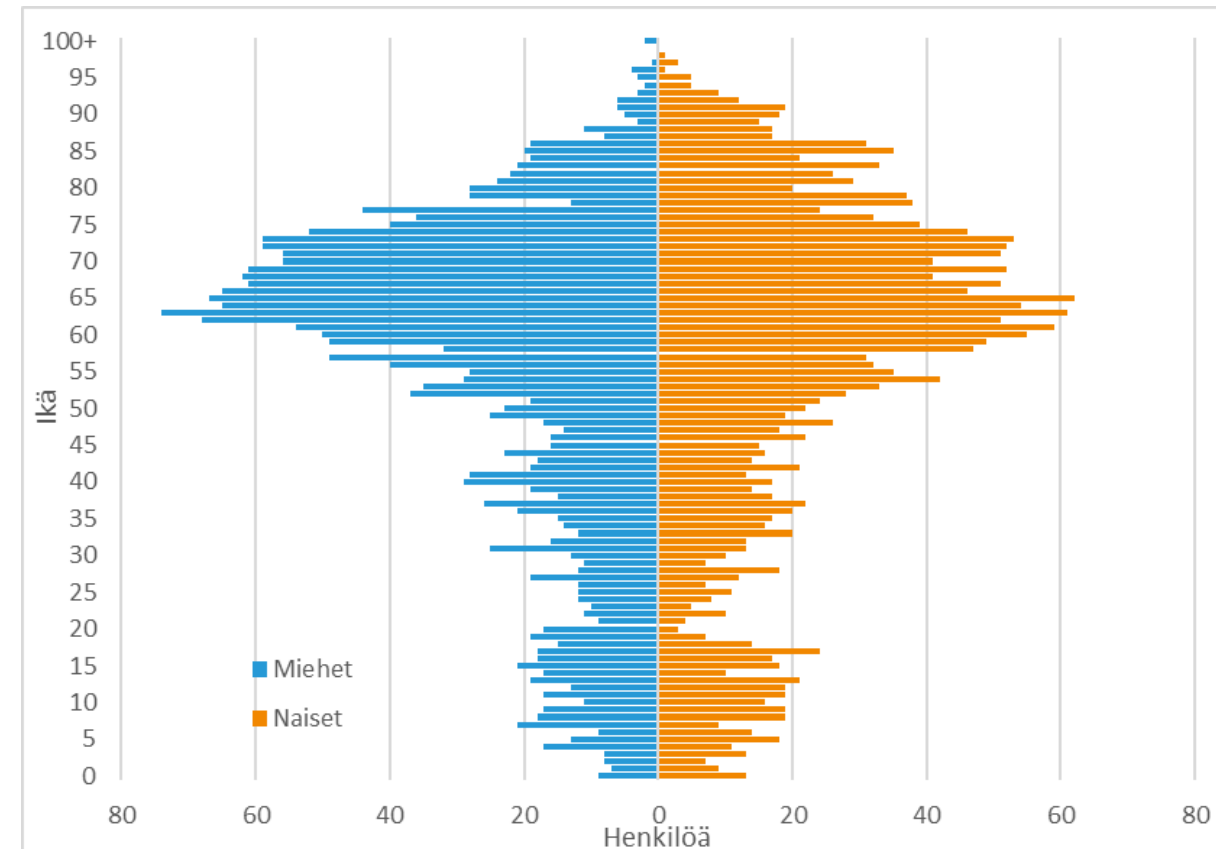
Utajärvi

- Snedfördelad åldersstruktur
- Befolkning i arbetsför ålder jfr. äldre befolkning
- Stor del av unga vuxna (20-35) bortflyttad

UEF// University of Eastern Finland

Ilomantsi

- Snedfördelad åldersstruktur
- Befolkning i arbetsför ålder jfr. äldre befolkning
- Särskilt unga kvinnor lämnar vid 20-30 års

Diagrammit: Rautiainen, Simo (2021)

Myntet har två sidor

- Konsekvenserna av krympning sträcker/har sträckt sig över flera generationer
 - Enkel krympning – en demografisk process som pågår under minst två generationer
 - Komplex krympning - en bredare nedåtgående socioekonomisk spiral som driver på en enkel krympande
 - *"Den relevanta frågan är inte hur många människor som bor i glesbefolkade områden. I en digital och global värld förändras trösklarna varje dag. Frågan är om människor kan bo i glesbefolkade områden för att de vill bo där."* (Pinilla and Sáez 2021)
- De förespråkar en viss grad av realism i kommuner

Hur?

Kommunstrategier och befolkningsutveckling

- Kommunstrategier innehåller en gemensam och delad vision, även när det gäller demografiska trender
- Genomförande av smarta anpassningar krävs det att kommunen har en tydlig vision av mål och målsättningar
- Vision visar kommunens vilja att förnya sin livskraft i stället för att bara anpassa sig
- Smart anpassning kräver acceptans från hela kommunen

Kasvu ja hyvinvointi tukevat toisiaan

- Kommuner med minskande befolkning är inte passiva anpassare
- Stärkande välbefinnandet är en central del av de kommunala strategierna
- Näringslivet som en förutsättning för välstånd och livskraft
- Kommunala mångfalden och de sociala ojämlikheterna måste göras kända
- EU:s regionalpolitik är en outnyttjad möjlighet för kommunerna
- Mer stöd bör ges till platsbaserade lösningar för kommunerna

Från smart anpassning till förnyelse

